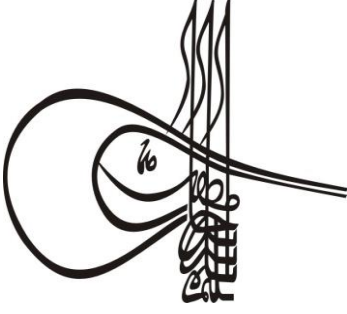

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/34, p. 261-274

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12586>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

This article was checked by iThenticate.

TÜRKÇE ÖĞRENEN YABANCILARIN KONUŞMA BECERİSİNİ ÜRETİMSSEL FAALİYETLER VE STRATEJİLER AÇISINDAN GELİŞTİRMEDE FİLM ELEŞTİRİSİ TEKNİĞİ

*Demet KARDAŞ**

ÖZET

Konuşma; insanın, fiziksel bir sorun yoksa doğuştan sahip olduğu, zaman içinde aile ortamında öğrenip öğretim sürecinde edindiği duygu, düşünce ve isteklerini belli bir amaç doğrultusunda bir başkasına iletebilmesidir. İletişim sağlıklı gelişirse insanın aile, okul, iş hayatı da o ölçüde başarılı olur. Bu başarı sadece anadili ile ilgili değildir. Dört temel dil becerilerinden olan konuşma, yabancı dil öğrenen bir kişide o dilin bilinip bilinmediğinin; öğrenilip öğrenilmediğinin en önemli ölçütlerinden biridir. Türkçe öğrenen bir yabancıya duygu ve düşüncelerini ifade etmeye çalışırken uygun kelimeyi bulması, kelimeye Türkçenin biçimsel yapısına uygun olarak ek getirmesi, bu kelimelerden Türkçenin söz dizimine göre cümle kurması elbette uygun öğretim stratejileri gerektirir. Burada esas olan öğrencinin üretimsel konuşma yapabilmesidir. Üretimsel konuşmanın stratejileri, Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metninde dil öğrenim düzeylerine göre belirlenmiştir. Bu stratejiyi destekleyecek materyaller tasarlanmak, var olan materyallerden doğru bir şekilde faydalanmak gerekir. Yerli veya yabancı filmlerin; öğrenciler tarafından tanıtılması, karakter tahlili, filmin senaryosunun değiştirilmesi öğrencinin üretimsel konuşmasını sağlar. Bu araştırma üretimsel konuşmanın başarıya ulaşması için “film eleştirisi tekniğini” uygulamaların da yer aldığı betimsel bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Çalışmanın Türkçenin yabancılarla öğretimine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Konuşma, Üretimsel Konuşma Stratejisi, Film Eleştirisi

* Okt. Dr. Gazi Üniversitesi TÖMER, El-mek: demetkardas@gmail.com

**THE REVIEW OF FILMS THAT IMPROVE LEARNING OF A
FOREIGN LANGUAGE FROM THE POINT OF VIEW OF
SPEAKING ABILITY AND PRODUCTIVE ACTIVITY OF
STRANGERS WHO LEARN TURKISH LANGUAGE**

ABSTRACT

Speaking; if there isn't any kind of physical defect, it is human in born sense, learnt in family environment with a clear purpose of transmitting emotions, thoughts and wishes to another person. If the communication is well developed, a person tends to be successful in different aspects of life, such as family, school and business. This success doesn't have to do only with mother tongue. Speaking, one of four fundamental language skills, is one of the most important criteria for a person who is learning a foreign language. A foreigner, while expressing their own feelings and thoughts, in order to learn how to find a suitable word, to use a correct suffix according to Turkish morphology and in order to learn how to build a sentence following the rules of the syntax of Turkish language, it is necessary that follows a proper learning strategy. For the sake of that, the student's most important ability is the ability of speaking.

The strategies of teaching the ability of speaking are specified by Common European Framework of Reference for Languages. The materials that would support the developing of these strategies should be available, and already existing materials should be used in a proper way. Regarding local or foreign films; a student's presenting of a plot, analysis of main characters or possible creative changes of scenario would provide improving of a student's speaking ability. The idea of this research is a description of a proper applying of a "film review technique" in improving development of a speaking ability. Its main cause is to provide a significant contribution to teaching Turkish as a foreign language.

STRUCTURED ABSTRACT

Researches made upon teaching foreigners Turkish language in the last years have been carried to a high level. These studies are based on teaching of four fundamental language skills. If one person understands Turkish by reading and listening, if a person can express their feelings and thoughts by speaking and writing, if can perform in four basic language skills in accordance with the grammar of the Turkish language, then this person is considered to have learned Turkish. Therefore, books, course materials, teaching methodology and techniques, measurement and evaluation strategies and technology-based support units that have a scope of teaching Turkish language, first of all are targeting to teach four basic language skills. The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) has provided a common basis for determined definitions of objectives, content and methods, providing transparency of lessons, course content and features, thereby increasing international coordination in modern languages. These objective criteria to be used in descriptions of language proficiency, which facilitate mutual

Turkish Studies

recognition of acquired characteristics in different learning contexts, have also helped the mobility in Europe. Communicative language activities and strategies are built upon linguistic production (CEFR, 2009). This linguistic production is actually speaking, the forming of sounds and words throughout important information processing in brain.

Speech is the most important feature that distinguishes humans from other living species. Speech is a physical and mental process that enables elements of the language in the brain to turn into meaningful messages with common sound and signaling systems. In order to develop a speaking skill, it is necessary to use communicative strategies in a healthy communication environment. It is essential that these strategies are productive in speaking, which is the most important expression skill. If a learner can express emotions and thoughts in the second language, and if he can debate and realize productive conversations, it means that the skill of speech production is achieved.

In speech production, i.e. in verbal production, the learner may be able to produce, prepared or unprepared, verbal productions on the basis of a prepared text or in a spontaneous situation, which is also the goal of a successful speech training strategy. There can be made some sample implementations in teaching productive speaking. For example, explaining an event or opening an idea to debate can occur at B1 and B2 levels. Opening a discussion on a subject, directing the discussion, i.e. changing or improving the subject, is a speaking skill that can be challenging for the learner even in their mother tongue. Therefore, it may be a bit exaggerated to think that the students will be very successful in these discussions, that is, that the learner is going to be able to speak productively. Achieving these goals and scales can only be possible with the knowledge and practice of the teaching techniques of the course teacher. While using these techniques, it is necessary also to take advantage of the modern technology.

In today's technology, videos are technically short films or feature films. Films in the cinema are the carriers of politics, economy, international relations, history, literature, and even narrators from all over the world. Sometimes, as the films that are giving direction to world politics are utilized in various fields, they can as well be used in foreign language teaching. Especially in the last fifty years, English films have been extensively used in teaching English as a foreign language. Films prepared according to the topics and activities of language teaching are more effective in achieving the stated purpose. Research shows that if there are used movies provided and chosen by the determined criteria, the success of the learner in using of specified language will increase. The building blocks of words and the transfer of concepts in a language, the sequence of structures in a phrase, sound structure and language pronunciations, can all be taught through the speech of the characters in the film. In order for a healthy education to be realized, an exemplary practice has been put into practice.

As an example of the film that can be used in teaching is the long story of CengizAytmatov's *Al YazmalımSelviBoylum*. It is the film about İlyas with a fleeting personality and his pure and innocent love for Asya, about their marriage and the separation of their paths after a while. The

story, bearing deep traces from the geography and life of Kyrgyzstan after World War II, was welcomed by Turkish audience. The story was adapted to Anatolian geography and Turkish people and was filmed by AtıfYılmaz in 1977 as *SelviBoylum Al Yazmalım*. The way the story is performed in the film is unique, with the form of narration that has a universal character. Because of that, this film is considered to be suitable for the application in classroom. This practice ensures the learner's productive speaking by asking the right questions. Of course, these questions should not put students into an examination psychology that could be stressful. The course should be held in a relaxed atmosphere, conversational mood and sometimes even interrupted with jokes.

Did you like the movie? Where does the film take place? Who are the main characters in the film? What kind of man is İlyas? What kind of father is he? What kind of woman is Asya? Who is Cemşit? What do you think about İlyas's boss, Miss Dilek? What are the important events in the film in order? Why do Asya and İlyas break up? Why does İlyas leave his home, i.e. why does he leave Asya? What does Asya do seeing İlyas in Miss Dilek's house? Asya, left desperate with her son Samet, whom does she meet? How is Cemşit and Asya's marriage? What does İlyas's sudden appearance change? How does İlyas react when he realizes that Samet is his own son? How is the marriage of Asya and Cemşit affected by İlyas's return? Asya will have to make a choice an ... If you were in Asya, would you choose İlyas or Cemşit? Do you think that Asya made a right decision? What is love for you?...

The teacher who uses film criticism technique while teaching Turkish to foreign students should pay attention to the following points: The class must be well organized and the level of the knowledge of the language of the students in the classroom the class should be considered as well. Short films or a subtitled film in Turkish can be used at A1 and A2 levels. Long-feature films may be too difficult to understand for these levels. Levels B1 and B2 are better suited for feature films. The selected film must definitely be watched by the teacher in advance so that there are no contradictions to the general rules of education for the purpose of language teaching. Regarding the selected movie; it should be appropriate to the general morality of the society, and there should be no elements that appeal to the enjoyment of fear and violence. In the film, dialogues involving dialect characteristics of the Turkish people should be few, and if possible, the films should be in standard Turkish clear, plain and understandable language. When choosing a film, cultural and religious structures of learners, such as the history of countries, must be taken into account. No movie should be chosen to dispute or disturb any student. Films with conflicts, with a bit complicated and vivacious plot and a lot of conversations are more useful than static, boring films with less dialogue.

In this context, summarizing some rules to be considered when using film criticism technique to teach Turkish to foreigners we would like to indicate that, first of all, films should not be watched during the class because it causes time loss. Furthermore, the subject of the film and the content given as homework must conform to the general moral rules. Besides, Turkish language spoken in film should be clear; it is preferable to use films that have little or no dialectal language features.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/34

All kinds of national, religious and other sensitivities must be taken into consideration when choosing a film. If there is a tradition or a sociological event belonging to the Turkish cultural tradition in the film, it should be explained to the students in advance. Students should be asked various questions about the film, in order to express their own ideas, thoughts and feelings.

Turkish film and television industry, which has evolved over the last years, has carried out very important and good projects. It is already a well-known scientific fact that languages cannot be learned or taught by only using books. Therefore, it is necessary to use as much as possible the developing Turkish cinema in classroom. However, the preference of some comedy films based on the viewing rates could be very harmful to Turkish teaching. Yeşilçam's family films, innocent love stories and comedy films are suggested.

As a result, teaching Turkish language to foreigners; with academic staff, the course materials, training centers of Turkish, the Turkish education has become a separate academic field. In this context, Turkish cinema, which has turned into an industry in cooperation with institutions specialized in teaching Turkish language to foreigners, should produce special films, series and clips, both through private or state supported projects. Thus, besides other language skills, there will be available the right materials for developing speech production skills.

Keywords: speaking, speaking skill, film review

Giriş

Türkçe öğretiminin temel amacı, öğrencileri anadillerinin beceri alanlarında yetkinliğe ulaştırmaktır. Anadili gelişiminde edinilme sırasını dinleme, konuşma, okuma ve yazma biçiminde belirtir. İyi bir anadili kullanıcısı dört temel dil becerisini etkin olarak kullanabilmelidir; çünkü bu dört beceri alanının gelişimi öğrencinin tüm yaşamını biçimlendirir. Bireyin iletişimsel yeterliliği bu becerilerin birbiriyle bağlantılı gelişimiyle ilişkilidir; çünkü bir becerinin gelişimi öteki becerinin gelişimini etkilemektedir. Yavuz (2010) Yabancılar Türkçe öğretimi, son yıllarda üzerinde araştırmalar ve çalışmalar yapılan önemli alan haline gelmiştir. Bu çalışmalarda esas, dilin dört temel öğretilmesi temellidir. Bir kişi, Türkçe; okuyarak-dinleyerek anlıyorsa, duygu ve düşüncelerini konuşarak-yazarak anlatabiliyorsa ve dört temel dil becerisini Türkçenin dilbilgisine uygun gerçekleştiriyorsa bu kişi Türkçe öğrenmiş demektir. Bu nedenle yabancılar Türkçe öğretme amacıyla yazılan ders materyalleri, ders işleme yöntem ve teknikleri, ölçme- değerlendirme stratejileri, teknoloji tabanlı destek üniteleri dört temel dil becerisine ait hedeflerin kazandırılmasına yöneliktir. Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (AOBM) de hedef, içerik ve yöntemlerin kesin tanımları için ortak bir temel ortaya koyarak dersler, ders kapsamı ve özelliklerin şeffaflığını sağlamış, bu sayede modern diller alanında uluslararası düzeyde eşgüdümü artırmıştır. Dil yeterliliğini tanımlamada kullanılacak bu nesnel ölçütler, farklı öğrenim bağlamlarında kazanılan özelliklerin karşılıklı olarak tanınmasını kolaylaştırmış ve bu sayede Avrupa'daki hareketliliğe de yardımcı olmuştur. AOBM (2009), iletişimsel dil faaliyetleri ve stratejilerini dilsel üretim üzerine bina etmiştir. Önemli bir zihinsel süreçten geçen bilginin beyinde şekillenip ses ve kelimeler yoluyla üretilmesi konuşmadır.

1. Konuşma

İnsanlar dünyaya geldiklerinden itibaren toplumsallaşma ihtiyacı nedeniyle iletişim sürecine dâhil olurlar. İnsan, iletişim sürecinde pasif rol alarak kişisel gelişimine katkı sağlarken bazen de süreci aktif olarak belirlemiş, yönlendirmiş ve geliştirmiştir. Zıllıoğlu iletişimi, “insan yaşamının ve toplumsal düzenin ‘olmazsa olmaz’ koşuludur” (1992: II) olarak tanımlamaktadır. İletişimi benzer yönleriyle ele alan iletişim bilimciler (Erdoğan ve Alemdar, 1990; Baran, 1997; Zıllıoğlu, 1992) insanın olduğu her yerde insan ilişkilerinin varlığının kaçınılmaz olduğunu, bundan iletişimin doğduğunu belirtmektedir. Ayrıca her insanın, istese de istemese de, iletişim süreci içinde bulunma; zorunluluğu, ayrıcalığı ve önceliği vardır. Hayat boyu süren bu iletişim sürecinden bağımsız yaşamak mümkün değildir. İletişimi sağlamanın yazılı ve sözlü olarak çeşitli yolları vardır. Sözlü iletişimin en temel aracı konuşmadır.

Konuşma, insanı diğer canlı türlerinden ayıran en önemli özelliktir. Konuşma, beyinde dile ait unsurların ortak ses ve işaret sistemleri ile anlamlı mesajlara dönüşmesini sağlayan fiziksel ve zihinsel bir süreçtir. Erdem (2013:416)’ a göre “konuşma; zihnin söz kalıbına döktüğü ve oluşturduğu düşüncelerin, duyguların şekillendirilmesidir. Konuşma, fiziksel anlamda birçok organın birlikte çalışmasıyla ortaya çıkan karmaşık bir beceridir”. “Konuşma; düşünce, duygu ve bilgilerin seslerden oluşan dil aracılığıyla karşı tarafa aktarılmasıdır” (Demirel, 1999:40). TDK Türkçe Sözlük’te (2005:1213) konuşmanın birçok farklı tanımı mevcuttur: “Bir dilin kelimeleriyle düşüncesini sözlü olarak anlatmak, belli bir konudan söz etmek, bir konuda karşılıklı söz etmek, sohbet etmek, Söylev vermek, konuşma yapmak, düşüncesini herhangi bir araç kullanarak anlatmak.” Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi konuşma temel itibarıyla bir anlatma biçimidir.

Özbay, (2005)’e göre “bireyin diğer insanlarla dil yoluyla kurduğu iletişimin bir boyutunu oluşturan konuşma bir duygu, düşünce alışverişidir. Bu anlamıyla bireyler arasındaki yaşantıların paylaşılması sürecidir. Çağımızda da demokratik yaşamı oluşturmada bir etken olduğu gibi, demokratik bir toplumda vazgeçilmeyecek en temel bireysel hak ve görevdir.” Konuşma anlatıma dayalı bir dil becerisidir. Bu beceri, birtakım zihinsel süreçlerden sonra gerçekleşir. Bu süreç yabancı dil öğrenenlerde daha zordur. Çünkü öncelikle öğrenilen dilin gramerine, kelime bilgisi yeterliliğine, dilin anlam ve kavram dünyasına hâkim olmak gerekir. Anlama olarak da tanımlanabilecek bu süreçten sonra anlatma aracı olan konuşma gerçekleşebilir. Yabancılarla bu süreç aşamalı ilerler. Konuşma; dil düzeylerine göre, basitten zora, basitten karmaşığa, bilinenden bilinmeyene, soyuttan somuta ve en önemlisi iletişime dayalı olarak gelişmelidir. Yalçın, (1997)’göre konuşma eğitimi, iletişime (communicative) yönelik olmalıdır. Bireyin başka insanlara duygu ve dileklerini anlatmasını, başka insanlarla sağlıklı ilişki kurmasını sağlayacak düzeyde dil öğretimi yapmak gerekir. AOBM, (2009)’e göre, konuşmanın sağlıklı bir iletişim ortamında gelişmesi için iletişimsel stratejilerini kullanmak gerekir. Bu stratejilerin üst bir anlatım becerisi olan konuşmada üretimsel olması esastır. Bir öğrenici, duygu ve düşüncelerini yeni öğrendiği dilde ifade edebiliyorsa ve yeni düşünceler üzerinden tartışma yapabiliyorsa üretimsel konuşma gerçekleşmiş demektir.

2. Üretimsel Konuşma

Üretmek fiili, TDK (2005:2060) Türkçe Sözlükte “oluşturmak, yaratmak, meydana getirmek” anlamında tanımlanmaktadır. Üretimsel kelimesi ise üretime bağlı olarak ortaya çıkan ürün anlamındadır. Üretimsel konuşma yani sözlü üretimde öğrenici, hazır bir metinden hareketle veya kendiliğinden oluşan bir durumda hazırlıklı veya hazırlıksız sözlü üretimde bulunabilir kaldı ki başarılı bir konuşma eğitimi stratejisinin hedefi de budur. Üretimsel konuşma için bazı örnek uygulamalar yapılabilir. Mesela:

- Halka hitap etmek (halka açık toplantılarda bilgi vermek amacıyla yapılan konuşmalar), üniversitede ders vermek, vaaz, eğlence, spor yorumları, film yorumları, satış sunumu (pazarlama)...
- Notlara, bir yazılı metine bakarak veya görsel materyallerden faydalanarak konuşmak
- Hayatın doğal akışı içerisinde kendiliğinden ortaya çıkan bir olay veya durum hakkında konuşmak, üretimsel konuşmanın ortaya çıkabileceği örnek durumlardır. AOBM, üretimsel konuşma örneklerine ilişkin kazanımlar, dil düzeylerine göre kategorilendirilmiş ölçeklere de yer vermiştir. Bu ölçekler; genel sözel üretim, deneyim betimleme, bir vakayı sunma/tartışmaya açma başlıklarında gruplandırılmıştır.

	GENEL SÖZEL ÜRETİM
C2	Alicının önemli noktalara dikkat etmesini ve hatırlamasına yardımcı olacak, etkili bir mantık yapılı, anlaşılır, pürüzsüzce akan iyi yapılandırılmış konuşma üretebilir.
C1	Kompleks konulara alt temalar ekleyerek önemli noktaları geliştiren ve uygun bir son ile toparlayabilen, anlaşılır, ayrıntılı betimlemeler ve sunumlar yapabilir.
B2	Önemli noktaları ve ilgili destekleyici ayrıntıları uygun bir şekilde belirterek, anlaşılır, sistematik olarak gelişmiş betimlemeler ve sunumlar yapabilir. İlgi alanıyla alakalı olan geniş kapsamlı konuları, yardımcı noktalar ve ilgili örneklerle fikirlerini destekleyen ve genişleten, anlaşılır, ayrıntılı betimlemeler ve sunumlar yapabilir.
B1	İlgi alanıyla alakalı olan bir ya da daha fazla konuyu, sanki çizgisel ardışık noktalarmış gibi sunarak, oldukça akıcı bir şekilde açık bir betimlemeyi destekleyebilir.
A2	İnsanları, yaşam ve çalışma koşulları, günlük işleri, sevdiklerini/sevmediklerini, vs. gibi konuları kısa bir basit tümceler serisi ve bir listeye bağlı olan cümleler şeklinde, basitçe betimleyebilir ve sunabilir.
A1	İnsanlar ve yerler hakkında basit ve çoğunlukla kalıplaşmış ifadeleri üretebilir.

Tablo1: AOBM (2009:57), Genel Sözel Üretim Ölçeği

Genel sözel üretim ölçeğine göre A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 dil düzeylerine göre kazanımlar, öğrencinin basit ve somut olan kendi evrenine ait bilgileri, aktarmasından başlar. Bu kazanımlar düzey ilerledikçe soyutlaşır, karmaşıklaşır ve üretime yönelik olur.

	DENEYİM BETİMLEME
C2	Anlaşılır, pürüzsüzce akan, ayrıntıyla donatılan ve çoğu zaman hatırlanabilir betimlemeler yapabilir.
C1	Karmaşık konularda ayrıntılı ve anlaşılır betimlemeler yapabilir. Alt temalar katıp, belirli noktaları geliştirip ve uygun bir son ile toparlayarak, donanımlı betimlemeler ve anlatımlar yapabilir.
B2	İlgi alanıyla bağlantılı birçok konu hakkında anlaşılır, ayrıntılı betimlemeler yapabilir. İlgi alanıyla bağlantılı, bildik konular hakkında açık betimlemeler yapabilir. Açık bir anlatıyı veya tanımı oldukça akıcı bir şekilde, ardışık noktalarda oluşan bir doğru gibi anlatabilir.
B1	Duyguları ve tepkileri betimleyerek, deneyimler hakkında ayrıntılı hesaplar verir. Önceden bilinmeyen oluşların (örn. trafik kazası) ayrıntılarını birbirine bağlayarak anlatabilir. Bir kitabın ya da filmin konusunu anlatabilir ve kendi tepkilerini betimleyebilir. Hayaller, umutlar ve tutkularını betimleyebilir. Gerçek veya hayali olayları tanımlayabilir. Bir hikâyeyi anlatabilir.

A2	Bir hikâye anlatabilir veya bir şeyi basit bir liste oluşturan noktalar olarak tanımlayabilir. Kendi çevresinin her günü yönlerini anlatabilir, örn. insanlar, mekânlar, bir iş ya da çalışma deneyimi. Planlar ve düzenlemeler, alışkanlıklar ve rutin işler, geçmiş faaliyetler ve kişisel deneyimler betimleyebilir. Nesneler ve sahip olunanlar hakkında kısa ifadeler ve karşılaştırmalar yapmak için basit betimleyici dil kullanabilir. Bir şey hakkında neyi sevip sevmediğini açıklayabilir. Ailesini, yaşam koşullarını, geçmişteki eğitimini, şu andaki veya en son zamanlardaki işini betimleyebilir. İnsanları, mekânları ve sahip olunanları basit terimlerle betimleyebilir.
A1	Kendini, neler yaptığını ve nerede yaşadığını betimleyebilir.

Tablo2: AOBM (2009: 57), Deneyim Betimleme Ölçeği

Deneyim betimleme ölçeğindeki kazanımlara göre, öğrenci özellikle A2 düzeyinden başlayarak üretime başlar. Yabancı dil öğrenenler için oldukça zor olan deneyim aktarma, hikâye anlatma, gerçek veya hayali olaylardan bahsetme, bir film ile ilgili kendi duygu ve düşünce yeni kelimelerle üretebilmesi konuşma becerisinin kazanıldığına bir göstergesidir.

	BİR VAKAYI SUNMA/TARTIŞMAYA AÇMA
C2	Betimleyici yok.
C1	Betimleyici yok.
B2	İlgili destekleyici ayrıntıları ve önemli noktaları uygun bir şekilde vurgulayarak bir tartışmayı sistematik olarak geliştirebilir. Kendi bakış açısını yardımcı noktalar ve ilgili örneklerle oldukça genişleterek, açık bir tartışma geliştirebilir. Bir dizi akla dayanan bir tartışma kurabilir. Tartışmalı bir mesele hakkında, çeşitli seçeneklerinin avantajlarını ve dezavantajlarını vererek bir bakış açısı açıklayabilir.
B1	Bir tartışmayı çoğu zaman kolay izleyebilecek kadar iyi geliştirebilir. Fikirler, planlar ve hareketler için kısaca sebepler ve açıklamalar verebilir.
A2	Betimleyici yok.
A1	Betimleyici yok

Tablo3: AOBM (2009: 58), Bir Vakayı Sunma/Tartışmaya Açma Ölçeği

Bir olayı anlatma, bir fikri tartışmaya açma B1 ve B2 düzeyinde gerçekleşebilir. Bir konu hakkında tartışma açma, tartışmayı yönlendirme yani konuyu değiştirme veya geliştirme öğrencilerin kendi ana dillerinde dahi zorlanabileceği bir konuşma becerisidir. Bu kazanımların başarıya ulaştığını yani öğrencinin üretimsel konuşmayı başardığını düşünmek biraz abartılı bir yaklaşım olabilir. Bu kazanımların, ölçeklerin başarılmaması ancak ders öğretmenin öğretimi tekniklerini bilmesi ve uygulaması ile mümkün olabilir.

3. Film Eleştirisi Tekniği

Yabancı dil öğretimi, eğitimin bir dalıdır. Eğitim ile ilgili tüm kuramlar, araştırmalar, analizler ve değerlendirmeler, yabancı dil öğretiminde materyal tasarlanasından mevcut materyallerin yararlanılmasını etkilemektedir. “Bireyler okuduklarının %10’unu, işittiklerinin %20’sini, gördüklerinin %30’unu, hem görüp hem işittiklerinin %50’sini, söylediklerinin %70’ini yapıp söylediklerinin %90’ını hatırlamaktadırlar” (Yalın, 2007: 82). Bireylerin öğrenimini etkileyen bu faktörlere göre kendini yenileyebilen sistemler başarılı birey yetiştirebilir. “Eğitim sistemlerinin ihtiyaç duyulan değişikliği sağlayamaması birtakım sorunları da beraberinde getirmektedir. Nitekim bu tür öğrencilerin bilişsel özelliklerinin farklılaşması söz konusudur; örneğin basılı olmayan dijital

kaynakları tercih etmeleri, düzyazıdan daha çok görsellere, animasyonlara, sese önem vermeleri, aynı anda eş zamanlı işlemleri rahatça yapabilmeleri ve doğrusal olmayan verilerden bilgi edinmeleri bu süreçte yaşanan sorunların bir kısmını oluşturmaktadır ” (Başaran, 2017: 23). Yapmış olduğu literatür taramasında Li (2016, aktaran: Bostancıoğlu: 2017: 93) dil öğretiminde teknoloji kullanımının avantajlarına dikkat çekmiştir. Li'ye (2016) göre teknoloji:

- Öğrencilere yüksek kalitede ve özgün materyaller sağlayabilir.
- Dilbilimsel bilginin kazanılmasını kolaylaştırabilir.
- Öğrencilere bireyselleştirilmiş öğretim olanakları sağlayabilir.
- Öğrencilere hızlı, doğru ve bireyselleştirilmiş geri dönüt imkânları sağlayabilir.
- Öğrencilerin motivasyonunu yükseltebilir ve derse katılımlarını arttırabilir.

Buna göre, dil öğretimi yapan bir öğretmenin, beş duyu organının tamamına hitap eden materyaller ve öğretim tekniklerini kullanması gerekir. Teknolojinin gelişmesi ve yaygınlaşmasının bir sonucu olarak materyal çeşitliliğinin zenginleşmesi öğretim ortamının ve tekniklerinin güncellenmesini, daha işlevsel hale gelmesini, öğretimin başarıya ulaşmasını sağlamıştır. Günümüzde sadece ders kitaplarından yararlanılarak yabancı dil öğretmek mümkün değildir. Akıllı tahtalardan, videolardan, filmlerden ve animasyonlardan öğrencilerin yaşlarına ve seviyelerine göre faydalanmak gerekmektedir.

Animasyonların eğitimin hedefleri doğrultusunda kullanılması öğrencide bilgiye karşı merak ve bu bilgilerin kısa zamanda zihinde yapılanmasını sağlaması bakımından önemlidir. Animasyonlar hem görsel hem de işitsel açıdan duyuların işe koşulması anlamında eğitimde kalıcılığın artmasını sağlayacak bir unsur olarak görülmelidir. Görsel okuryazarlığın günümüzde önem kazanması ve eğitim öğretim de büyük paya sahip olması nedeniyle animasyon eğitim ortamını zenginleştiren bir materyal olmaktadır. (Yılmaz ve Talas, 2015). Video ve filmler de günümüz yabancı dil öğretiminde yaygın olarak kullanılan materyallerdir.

Videonun eğitim açısından sağladığı yararlar şu şekilde sıralanabilir:

- Erişilmesi veya temini mümkün olmayan ya da çok zor olan işlemleri, gereçleri, olayları yer, hız ve zaman değişimlerini kolaylıkla sınıf içine getirirler.
- Kazanılan bilgi kapsamını koruyarak, bilgilerin kısa sürede unutulmasını önlerler.
- Hassas ve tartışmaya açık konuların etüdünde objektif görüş sağlarlar.
- Araştırma ve okumaya karşı ilgi uyandırırılar.
- Grup üyelerinin tamamına aynı olanakların tanınmasını sağlarlar.
- Tutum ve davranış değişikliklerini kolaylaştırırılar.
- Hemen bütün öğrencilerin ilgilerinin uyanmasına ve bu ilginin devam etmesine yardım ederler.
- İşlenen konunun uzmanlarını ve konuyla ilgili sayısız kaynakları sınıfa getirirler.
- Öğrencilerin, yaşanan sosyal ve fiziki çevre ile temasını sağlarlar.
- Yaşları ve yetenekleri değişik de olsa, bütün gruplar için elverişlidirler (Odabaşı- Namlu 1998, akt.: İşcan, 2011: 940).

Günümüz teknolojisinde teknik olarak videolardan kasıt artık kısa veya uzun metrajlı filmlerdir. Sinema filmleri, bütün dünyada eğlencenin, siyasetin, ekonominin, uluslararası ilişkilerin, tarihin, edebiyatın bir parçası hatta anlatıcısı, taşıyıcısıdır. Bazen dünya siyasetine üstü kapalı yön veren sinema filmlerinden çeşitli alanlarda faydalandığı gibi yabancı dil öğretiminde de faydalanılmaktadır. Özellikle de son elli yıldır İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde filmler, yoğun olarak kullanılmaktadır. Dil öğretiminin konu başlıklarına ve etkinliklerine göre hazırlanmış filmler, belirlenen amaca ulaşmada daha etkilidir. Araştırmalar, film kullanımı ile ilgili belirlenen ölçütler sağlanırsa öğrencinin dili öğrenme ve kullanma başarısının artacağını belirtmektedir. Bir dilin yapı taşları kelimelerin ve kavramların aktarımı, dilin söz dizilim yapısı, dildeki ses yapısı, telaffuzlar, filmdeki karakterlerin konuşmalarıyla öğretilir. Kısa ve uzun metrajlı filmlerden yararlanmanın önemini aşağıdaki maddelerle sıralanabilir:

- Dil öğrenen bireyler, öğrendikleri dilin kültürüyle en kısa yoldan filmler sayesinde tanışır. Bu da onun öğrendiği dille duygusal bağ kurmasına aracılık eder.
- Sınıf ortamında anlamlandırılmayan atasözleri, deyimler, halk arasındaki söz kalıpları; filmler sayesinde öğretilir. Böylece bireyde kelime ve kelime grubu birikimi arttırılabilir.
- Filmlerde karakterize edilen evrensel duygular ve alışkanlıkların birey tarafından kazanılması sağlanabilir. Örneğin filmde yer alan vefa duygusunu anlatan bir sahnenin gösterimiyle veya yardımlaşmanın konu edildiği bir filmle bireyde bu duygular yeşertilebilir.
- Dilin yapısına uygun kurulmuş karşılıklı konuşmalar sayesinde dil öğrenen bireylerde o dili konuşabilme yeteneği geliştirilebilir.
- Filmlerin kullanılmasıyla dil öğrenen bireylerin derse ilgileri arttırılabilir.
- Filmlerin bireylere izlettirilmesiyle Türkiye'nin, Türk kültürünün tanıtımı ve reklamı yapılmış olur. Böylelikle dil öğrenen bireylerin Türkiye'yi görme istekleri arttırılabilir. Bu da Türk ekonomisine ve turizmüne katkı sağlayabilir. (Arabacı, 2015: 87-88)

Bu tekniğin faydalarını bilmek yeterli değildir. Tekniğin nasıl uygulanacağını bilmek esastır. Yabancı dil öğreten birçok öğreticinin kullandığı film eleştiri tekniği bilinmediği için âdete bir zaman öldürme, zamanı boşa harcama haline gelmiştir.

4. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Filmle Öğretme ve Öğrenme Süreci

Yabancı öğrencilere Türkçe öğretirken film eleştirisi tekniğini kullanan ders öğretmeni şu hususlara dikkat etmelidir:

- Sınıf çok iyi tanınmalı, sınıfın dil öğrenme düzeyi göz önünde bulundurulmalıdır. A1 ve A2 düzeylerinde kısa metrajlı filmlerden yararlanılabilir veya Türkçe alt yazılı bir film bulunabilir. Uzun metrajlı filmler bu düzeyler için ağır olabilir.
- B1 ve B2 düzeyleri uzun metrajlı filmler için daha uygundur.
- Seçilen film, öğretmen tarafından mutlaka önceden mutlaka seyredilmiş olmalıdır ki dil öğretme amacına, eğitimin genel kurallarına aykırı bir durum doğmasın. Film seçilirken de seçilen film; toplumların genel ahlak yapısına uygun olmalı, içinde korku ve şiddet gibi zevke hitap eden unsurlar bulunmamalıdır. Filmde Türkçenin ağız özelliklerini içeren diyaloglar az olmalı mümkünse resmi Türkçenin temiz, sade, anlaşılır olduğu filmler tercih edilmelidir.

- Film seçimi yapılırken öğrencilerin kültürel ve dini yapıları, ülkelerinin tarihi gibi mili ve hassas konular göz önünde tutulmalıdır. Tartışmaya veya herhangi bir öğrenciyi rahatsız edecek bir film seçilmemelidir.
- Diyalogun az olduğu, durağan, sıkıcı filmlerden ziyade öğrencilerin üzerinde fikir yürütebilecekleri, üretimsel konuşabilecekleri çatışma içeren filmler daha yararlı olacaktır.

Film kesinlikle derste seyredilmemelidir. Bu, ders saatinin boşa harcanması demektir. Film, öğrencilere ödev olarak verilmelidir. Öğrencilerin filmi izleyip izlemediği çeşitli sorular sorularak denetlenebilir. Öğrencilere filmi izlemeleri için yeterli süre tanınmalı, filme nasıl ulaşacakları, hangi sitelerden yararlanacakları gibi konularda yardımcı olunmalıdır. Film izlendikten sonra da ders esnasında izlenmesi gerekenler şunlardır:

- İlk önce öğrencilere filmi nasıl buldukları, filmi beğenip beğenmedikleri, sorulmalıdır.
- Film, öğrencilere anlatılmalıdır. Anlatım sırası öğrenciler arasında seçme ya da sırayla yapılabilir. Konuşması zayıf olan öğrencilere yardım edilmelidir ki hem kendine güveni gelsin hem de konuşabildiğini arkadaşlarına gösterebilsin.
- Filmin baştan sona önemli noktaları anlatıldıktan sonra filmdeki karakterlerin kimler olduğu, bu karakterlerin nasıl insanlar olduğu öğrencilere sorulmalıdır. Bu soru ile A1 ve A2 konusu olan insana ait özellikler yani sıfatlar konusu hem tekrarlanmış hem de daha üst dil düzeylerine ait sıfatlar ve soyut özellikler işlenmiş olur.
- “Karakterin böyle davranması sizce uygun mu?”, “Başka bir yol olamaz mıydı?” gibi filmin içeriğine göre değişebilecek, çeşitlenebilecek sorular sorularak öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri sağlanmalıdır.
- “Siz olsaydınız ne yapardınız?” sorusu duygudaşlık içeren bir soru olarak öğrencilerin tamamen üretimsel konuşmalarını sağlar.

5. Film Eleştirisi Tekniği ile Örnek Bir Uygulama

Uygulama için Cengiz Aytmatov’un *Al Yazmalım Selvi Boylum* adlı uzun hikâyesi, uçarı bir kişiliğe sahip İlyas ile Asel’in saf aşkını, evlenmelerini ve bir süre sonra yollarının ayrılmasını konu edinen film seçilmiştir. II. Dünya Savaşı sonrası Kırgızistan coğrafyasından ve yaşayışından derin izler taşıyan hikâye, Türk okuyucuları tarafından beğeniyle karşılanmıştır. Hikâye, Anadolu coğrafyasına ve Türk insanına uyarlanarak 1977 yılında Selvi Boylum *Al Yazmalım* adıyla Atıf Yılmaz tarafından sinema filmi olarak çekilmiştir (Gariper, 2015:71). Film; konusu, hikâyenin işleniş biçimi, evrensel bir özelliğe sahip olan aşkı anlatma biçimiyle özgündür. Bu nedenle de uygulama için uygun bir film olacağı değerlendirilmektedir. Bu uygulama, doğru sorular sorarak öğrencilerin üretimsel konuşmalarını sağlamaya yönelik bir uygulamadır. Tabi ki bu sorular öğrencileri bir sınav psikolojisine sokmamalıdır. Dersi sohbet havasında yönlendiren bazen esprilerle karışık sorular olmalıdır.

- Filmi beğendiniz mi?
- Film nerede geçer?
- Filmdeki ana karakterler kimlerdir?
- İlyas nasıl bir adamdır? Nasıl bir babadır?
- Asya nasıl bir kadındır?

- Cemşit kimdir?
- İlyas'ın patronu Dilek Hanım hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Filmdeki önemli olayları sırasıyla anlatınız?
- Asya ile İlyas'ın arası neden bozulur?
- İlyas evini yani Asya'yı neden terk eder?
- İlyas'ı Dilek'in evinde gören Asya ne yapar?
- Oğlu Samet ile çaresiz kalan Asya, kiminle karşılaşır?
- Cemşit ile Asya'nın evliliği nasıldır?
- İlyas'ın aniden ortaya çıkması neleri değiştirir?
- İlyas, Samet'in kendi oğlu olduğunu anlayınca nasıl bir tepki verir?
- Asya ve Cemşit'in evlilikleri İlyas'ın geri gelmesinden nasıl etkilenir?
- Asya bir seçim yapmak zorunda kalır ve...
- Siz Asya'nın yerinde olsaydınız, İlyas'ı mı yoksa Cemşit'i seçerdiniz?
- Asya'nın kararını doğru buluyor musunuz?
- Sizce sevgi nedir?

Selvi Boylum Boylum Al Yazmalım filmi; konusunun farklılığıyla, olaylar dizisi ve içeriğinin zenginliğiyle önemli sorularla veya başka sorularla da öğrenciler film hakkında konuşabilir, senaryoyu değiştirebilir, karakterlerle duygudaşlık kurabilirler. Film, bir edebi eser olarak sinemaya aktarılmıştır. Edebiyattan sinemaya aktarılan bu ve buna benzer filmler, film eleştirisi tekniğinde kullanılmalıdır.

Sonuç

Film makinesi, yani sinema teknolojisi, Türkiye'ye 1910 yılında gelmiş ancak okullarda filmle öğretim birkaç yeterince gelişim gösterememiştir. 1916 yılından itibaren orduda, askeri eğitimlerde, filmle öğretimden yararlanılmıştır. 1950'li yıllarda ise filmle öğretim dikkat çeken bir yöntem olmuştur. 1951 yılında Öğretici Film Merkezi kurulmuş, 1960 yılından itibaren filmler üretilmeye ve seslendirmeye başlanmıştır. Bugün bu merkez, Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Yayınları ve İçerik Yönetimi Daire Başkanlığı adıyla ihtiyaç duyulan video, ses, görsel, eğitsel oyun, etkileşimli içerik ve benzeri eğitim materyallerini üretme veya temin etme görevini yürütmektedir (Yakar, 2013).

Filmlerin, MEB'e bağlı okullarda eğitim-öğretim amaçlı kullanılması elbette bir takım sorumluluklar, kısıtlamalar getirebilir, bu sorumluluklar Milli Eğitimin genel ve özel amaçları ile ilgilidir. Yabancılar Türkçe öğretimi yapan bir öğretici için de bu amaçlardan ahlak ile ilgili olanların yanı sıra Türkçenin ve Türk kültürünün doğru öğretilmesi en önemli sorumluluk olmalıdır. Filmler, kültürlerin yansıtılmasında önemli bir ifade aracıdır. Sinema filmleri, fikirleri, iletilmek istenen mesajları ve bilgileri, yazılı dokümanlara göre daha güçlü bir şekilde yansıtabilme potansiyeline sahiptir. Toplamların geleneklerini, resmini, müziğini, dansını, oyunculuğunu, edebiyatını, tiyatrosunu, mimarisini kısacası bir toplumun ortaklaşa oluşturduğu kültürünü daha geniş kitlelere ulaştırır ve yayar (Polat ve Akcan, 2017). Bu bağlamda yabancılar Türkçe öğretmek

amacıyla film eleştiri tekniğini kullanırken dikkat edilmesi gereken bir bazı kurallar özetlenecek olursa:

- Filmler, zaman kaybına sebep olacağı için ders saatinde izletilmemelidir.
- Ödev olarak verilen filmin konusu ve içeriği genel ahlak kurallarına uygun olmalıdır.
- Türkçenin temiz, anlaşılır olduğu; yöresel ağız özelliklerinin az olduğu mümkünse hiç olmadığı filmler tercih edilmelidir.
- Film seçiminde, her türlü milli, dini ve diğer hassasiyetler göz önünde bulundurulmalıdır. Filmde geçen Türk kültürüne ait bir gelenek veya sosyolojik bir olay varsa bu, öğrencilere açıklanmalıdır.
- Film hakkında çeşitli sorular sorularak öğrencileri kendi duygu ve düşüncelerini üretmeleri sağlanmalıdır.

Son yıllarda çok gelişen adeta bir endüstriye dönüşen Türk film ve dizi sektörü, oldukça önemli ve iyi projelerle adını duyurmaktadır. Sadece kitaplardan dil öğrenilemeyeceği ve öğretilemeyeceği artık bilinen bilimsel bir gerçektir. Bu nedenle gelişen Türk sinemasından azami ölçüde faydalanmak gerekir. Ancak izlenme oranlarına bakılarak bazı komedi filmlerinin tercih edilmesi Türkçe öğretimine yarardan çok zarar getirecektir. Yeşilçam'ın aile filmleri, masum aşk hikâyeleri, düşündürten komedi filmleri tercih edilebilir.

Sonuç olarak, yabancılara Türkçe öğretimi; akademik kadrolarıyla, ders materyalleriyle, Türkçe öğretim merkezleriyle, akademik çalışmalarıyla Türkçe öğretiminden ayrı bir akademik alan haline gelmiştir. Bu bağlamda endüstriye dönüşen Türk sinemacılığı ile yabancılara Türkçe öğretimi yapan birimler gerek özel gerekse devlet destekli projeler yürüterek amaca yönelik özel filmler, diziler, klipler üretmelidir. Böylece diğer dil becerilerinin yanında üretimsel konuşma becerisine yönelik doğru materyaller de üretilmiş olur.

KAYNAKÇA

- Arabacı, P.Ü. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yararlanılan kısa ve uzun metrajlı filmlerin Kırgızistan bağlamında değerlendirilmesi*, Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi Cilt: 4 Sayı: 2, s.83-97.
- Baran, A. G. (1997). İletişim sosyolojisi, Afşaroğlu Matbaası, Ankara.
- Başaran, B. (2017). *Yabancı dil öğretiminde teknoloji kullanımına ilişkin hazırlanmış lisansüstü tezlerin incelenmesi*, TurkishStudiesInternational PeriodicalfortheLanguages, LiteratureandHistory of TurkishorTurkic Volume 12/23, p. 15-40 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12126> ISSN: 1308-2140, Ankara-Turkey
- Bostancıoğlu, A. (2017). *Teknolojinin dil öğretiminde kullanımı: lisans seviyesinde verilen bir bilgisayar destekli dil öğretimi dersinden yapılan çıkarımlar*.TurkishStudies International PeriodicalfortheLanguages, LiteratureandHistory of TurkishorTurkic Volume 12/6, p. 89-102 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11555> ISSN: 1308-2140, Ankara-Turkey
- Çongur, H. R. (1995). *Söz sanatı II*, TÖMER Dil Dergisi, s.28
- Demirel, Ö. (1999). İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi, Milli Eğitim Yayınları, İstanbul.

- Erdem, İ. (2013). *Konuşma Eğitimi Esnasında Karşılaşılan Konuşma Bozuklukları ve Bunları Düzeltme Yolları*, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı, Issn: 1308-9196 Yıl: 6 Sayı.
- Erdoğan, İ. ve Korkmaz A. (1990). İletişim ve toplum: kitle iletişim kuramları tutucu ve değişimci yaklaşımlar, Bilgi yayınevi, Ankara.
- Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (2009). 9 Ocak 2016 tarihinde www.dilbilimi.net/ab_diller_icin_ortak_avrupa_basvuru_metni_meb internet adresinden alınmıştır.
- Gariper, C. (2015). *Cengiz Aytmatov'un Al Yazmalım Selvi Boylum Hikâyesi ve Göstergelerarasılık*, bilig Dergisi, yaz 2015 / sayı 74, s.71-86.
- Ergenç, İ. (2000). "Dilin Beyindeki Organizasyonu ve Konuşmanın Gerçekleşmesi", Multidisipliner Yaklaşımla Beyin ve Kognisyon, Editörler: Karakaş, Aydın, Erdemir ve Özemsi, Çizgi Tıp Yayınevi, Ankara.
- İşcan, A., (2011). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi*, TurkishStudies - International PeriodicalForTheLanguages, LiteratureandHistory of TurkishorTurkic Volume 6/3 Summer 2011, p. 939-948.
- Özbay, M. (2005). *Ana Dili Eğitiminde Konuşma Becerisini Geliştirme Teknikleri*.Journal Of QafqazUniversity, sayı 16.
- Polat S. ve Akcan E. (2017). *Eğitim temalı filmlerin çokkültürlü eğitim açısından analizi*. TurkishStudiesInternational PeriodicalfortheLanguages, LiteratureandHistory of TurkishorTurkic Volume 12/18, p. 475-504 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12108> ISSN: 1308-2140, Ankara-Turkey
- Yakar, H. G. İ. (2013). *Sinema Filmlerinin Eğitim Amaçlı Kullanımı: Tarihsel bir Değerlendirme*, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı 19 (2013-1) 21-36
- Yalçın, A., (1997). Türkçe öğretim yöntemlerine yeni bir yaklaşım, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Yalın, H.İ. (2007). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme, Nobel Yayın, Ankara.
- Yavuz, M. (2010). *Öğretmenlerin Geri Bildirimlerine Göre Okul Müdürlerinin Dinleme Becerilerinin Analizi*.Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education), 38: 292-306.
- Yılmaz, F. ve Talas, Y. (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Materyal Olarak Animasyon Kullanımı ve Önemi*, International Journal of Languages Education and Teaching, Volume 3/1 April 2015 p. 114-127
- Zıllıoğlu, M. (1992). İletişime giriş, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.